

**Mer välfärd för varje skattekrona
Göteborgs kommun**

*Göteborgarna betalar för mycket skatt
– utan att få mer välfärd för pengarna*

Innehållsförteckning

Förord	3
Göteborgs kommuns kärnverksamheter	4
Förskola	4
Grundskola	5
Gymnasium.....	6
Äldreomsorg	7
Individ- och familjeomsorg (IFO)	8
Stöd och service till funktionshindrade (LSS).....	9
Framgångsfaktorer	10
Metodbeskrivning	11
Strukturella skillnader	11

Förord

Om Göteborgs kommuns kärnverksamheter skulle vara lika effektiva och välskötta som andra kommuner skulle kommunalskatten kunna sänkas med mer än 3 kronor per hundralapp. Motsvarande mer än 12 000 kronor per år för en familj med två arbetande vuxna.

Kommunalskatten påverkar alla med en inkomst och är den största enskilda utgiften för svenska familjer. Samtidigt har den stor betydelse för kommuners attraktivitet och det lokala företagsklimatet. Den kommunala skattesatsen skiljer sig betydligt åt mellan kommunerna i Sverige, högst är den i Dorotea 35,15 och lägst i Vellinge där invånarna betalar 29,19. Givetvis spelar strukturella förutsättningar in, men det handlar också om hur pengarna används. För tvärtom vad många tror finns inget direkt samband mellan skattesats och kvalitet i de kommunala verksamheterna, trots att skatthöjningar ofta är politikernas svar på samhällsproblem.

Vi har studerat de sex största utgiftsområdena; förskola, grundskola, gymnasium, äldreomsorg, individ- och familjeomsorg samt stöd och service till funktionshindrade. Tillsammans utgör de omkring tre fjärdedelar av den totala kommunala verksamheten. Om kostnaderna i Göteborg skulle sänkas till genomsnittsnivån för de tio kommuner som presterar bäst resultat till lägst kostnad inom varje område, skulle detta innebära en besparing på 2,9 miljarder kr per år. Det motsvarar en effektivisering på 13 procent. Inte genom att sänka kvalitén eller att de kommunanställda ska "springa snabbare". Utan istället arbeta smartare, sänka sjukskrivningstalen och använda pengarna där de gör mest nytta.

Denna effektivisering skulle motsvara en skattesänkning om 3,29 kr, från nuvarande 32,60 till 29,31 kr, eller 6000 kronor per år för en medelinkomsttagare i Göteborg och 12 000 för en familj med två arbetande föräldrar. Visserligen en *teoretisk effektiviseringspotential*, men samtidigt en tydlig indikation på potentialens storlek. Det viktiga är att kommunens ansvariga får en insikt om att det finns en betydande potential att effektivisera verksamheten och börjar arbeta med det som mål. Idag har Göteborg betydligt högre skatt än både Stockholm och Malmö vilket påverkar såväl näringslivet och kommunens invånare.

Men om man inte vill sänka skatten då? Då skulle verksamheterna i kommunen istället kunna utvecklas för motsvarande summa. Sammantaget motsvarar det till exempel grundskoleverksamhet för ytterligare 32 800 elever, förskola för 26 400 barn eller särskilt boende för 3 600 personer inom äldreomsorgen. Istället för att diskutera vinster i välfärden – borde diskussionen istället handla om hur ineffektivt skattebetalarnas pengar behandlas.

Kommunalskatten har även stor betydelse för det lokala näringslivet och företagsklimatet. Den betalas av både företagare och företagets anställda och spelar en stor roll för kompetensförsörjningen. I takt med digitalisering, automatisering och att den lokala ekonomin utvecklas så blir invånarnas kunskaper och kompetenser allt viktigare för vårt välbefinnande. Därför måste Göteborg konkurrera på flera olika områden för att locka till sig invånare och arbetskraft. Ju fler företag som väljer att etablera sig, växa och anställa i Göteborg, desto fler arbetstillfällen och mer inflyttning av framtida medarbetare. Oavsett inställningen till hur effektiviseringspotentialen ska användas, så ligger det i allas intresse att Göteborgarnas skattemedel används på bästa möjliga sätt.

Göteborgarna borde inte acceptera att varje år betala mer i skatt än andra kommuner – utan att få mer välfärd för pengarna. Minskat slöseri med skattemedel, en lägre kommunalskatt och effektivare kärnverksamheter borde stå på alla väljares önskelista och politikernas prioriteringslista inför 2018.

Kristian Johansson
Biträdande Regionchef
Svenskt Näringsliv Västra Götaland

Anton Oskarsson
Projektledare
Svenskt Näringsliv Västra Götaland

Göteborgs kommuns kärnverksamheter

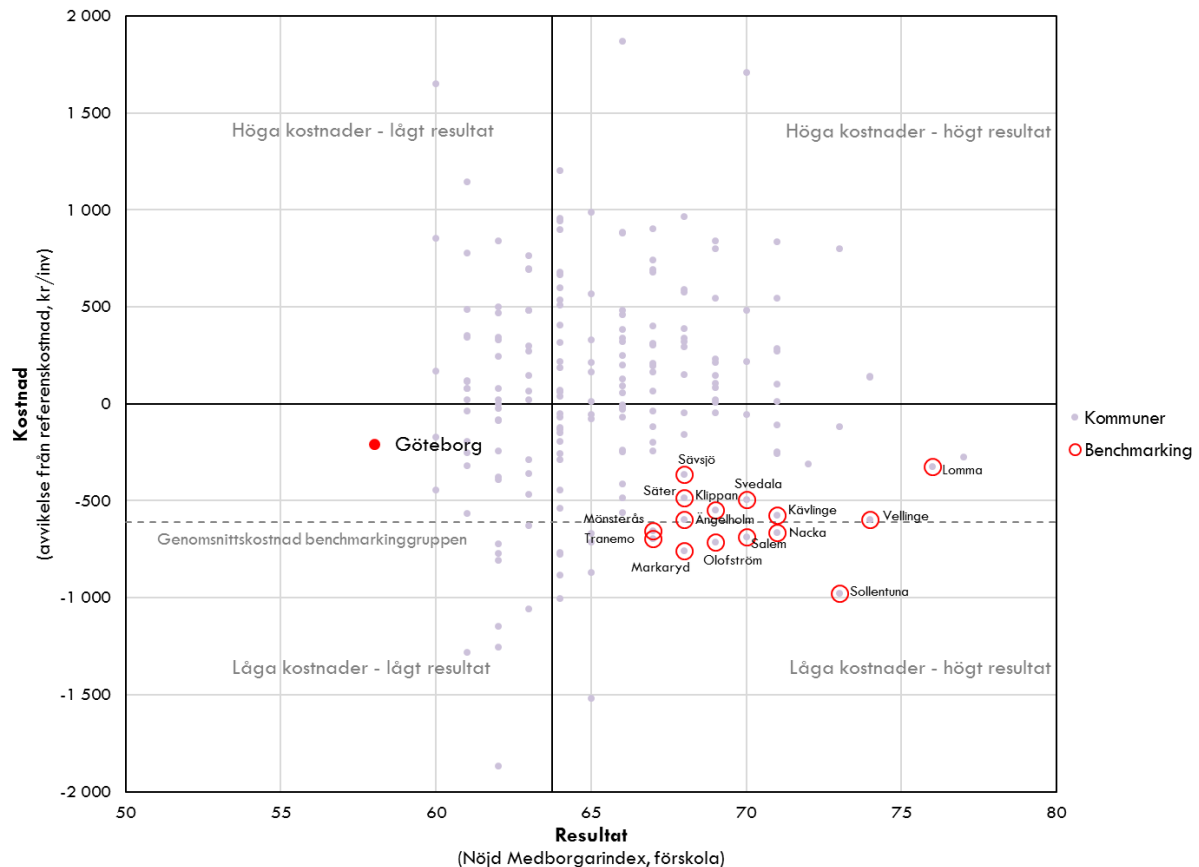
För att undersöka vilken teoretisk potential till effektiviseringar och besparingar som finns, jämförs i denna rapport hur mycket som skulle kunna sparas om Göteborgs kommun bedrev sina verksamheter till samma kostnad som de bäst presterande kommunerna i landet. De bäst presterande kommunerna inom varje område utgör här en *benchmarkinggrupp*, som förmår leverera höga resultat till låga kostnader. För att inte kommunernas skiftande förutsättningar ska spela in, har både måtten för kostnader och resultat renrats för strukturella skillnader, så långt som möjligt. De strukturella skillnaderna finns att läsa mer om i slutet av rapporten. Göteborgs resultat är genom att resultatet renrats för strukturella skillnader också jämförbart med alla övriga kommuner.

Vi har studerat de sex största områdena förskola, grundskola, gymnasium, äldreomsorg, individ- och familjeomsorg samt stöd och service till funktionshindrade, vilka tillsammans utgör omkring tre fjärdedelar av den totala kommunala verksamheten. Beräkningen är att betrakta som ett räkneexempel på en *teoretisk effektiviseringspotential* och ska ses som en indikation på potentialens storlek. En utgångspunkt i kommunens effektiviseringsarbete.

Förskola

Förskoleverksamheten i Göteborgs kommun bedrivs till lägre kostnader än förväntat, och ger också ett betydligt lägre resultat än i genomsnitt. Om kostnaden skulle sänkas till genomsnittsnivån för benchmarkinggruppen, skulle det innebära en besparing på **225 miljoner kr**, motsvarande omkring 6 procent.

Kostnads- och resultatjämförelse för förskolan

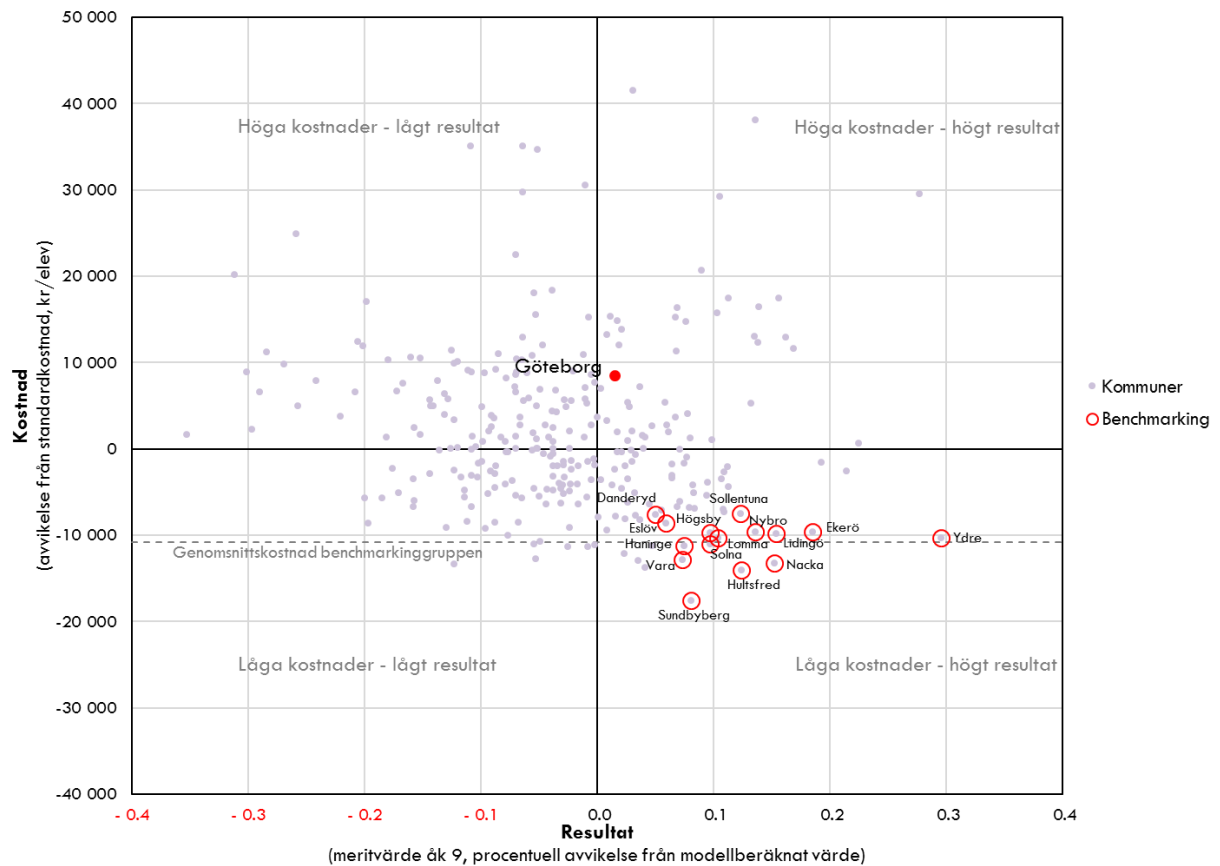

Grundskola

Kostnaden för grundskolan i Göteborg är högre än vad som förväntas utifrån kommunens struktur och resultaten i årskurs 9 är också strax över den förväntade nivån, givet förutsättningarna.

Skulle kostnaden sänkas för att nå genomsnittsnivån för benchmarkinggruppen, innebär detta en potentiell besparing på drygt **981 miljoner kr**, vilket motsvarar 18 procent.

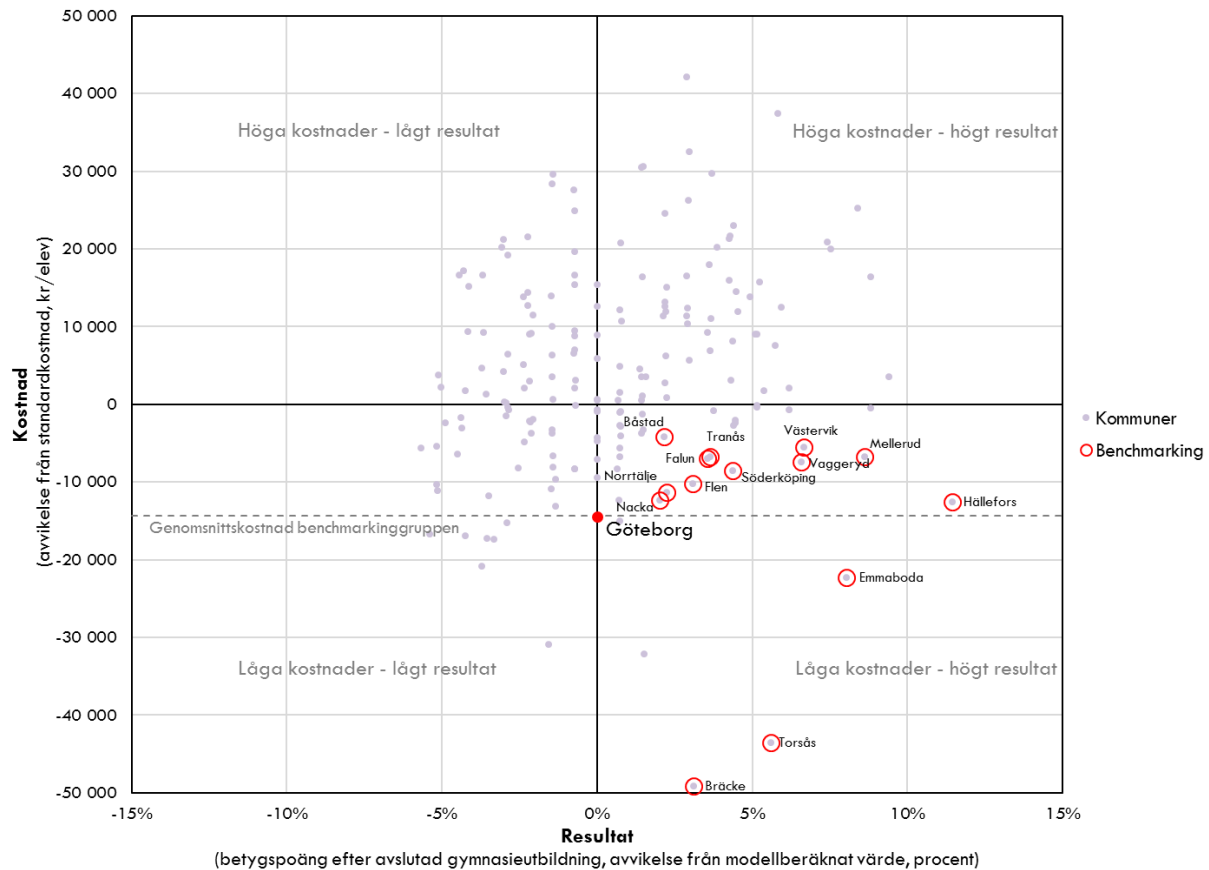
Kostnads- och resultatjämförelse för grundskolan

Gymnasium

Resultaten för gymnasieskolan i Göteborg, mätt som betygspoäng efter avslutad utbildning, ligger på den nivå som kan förväntas utifrån kommunens struktur. Kostnaden ligger också nästan exakt på den genomsnittliga nivån för benchmarkingkommunerna. Att sträva mot benchmarkinggruppens nivå skulle alltså inte utgöra någon ekonomisk besparing.

Kostnads- och resultatjämförelse för gymnasiet

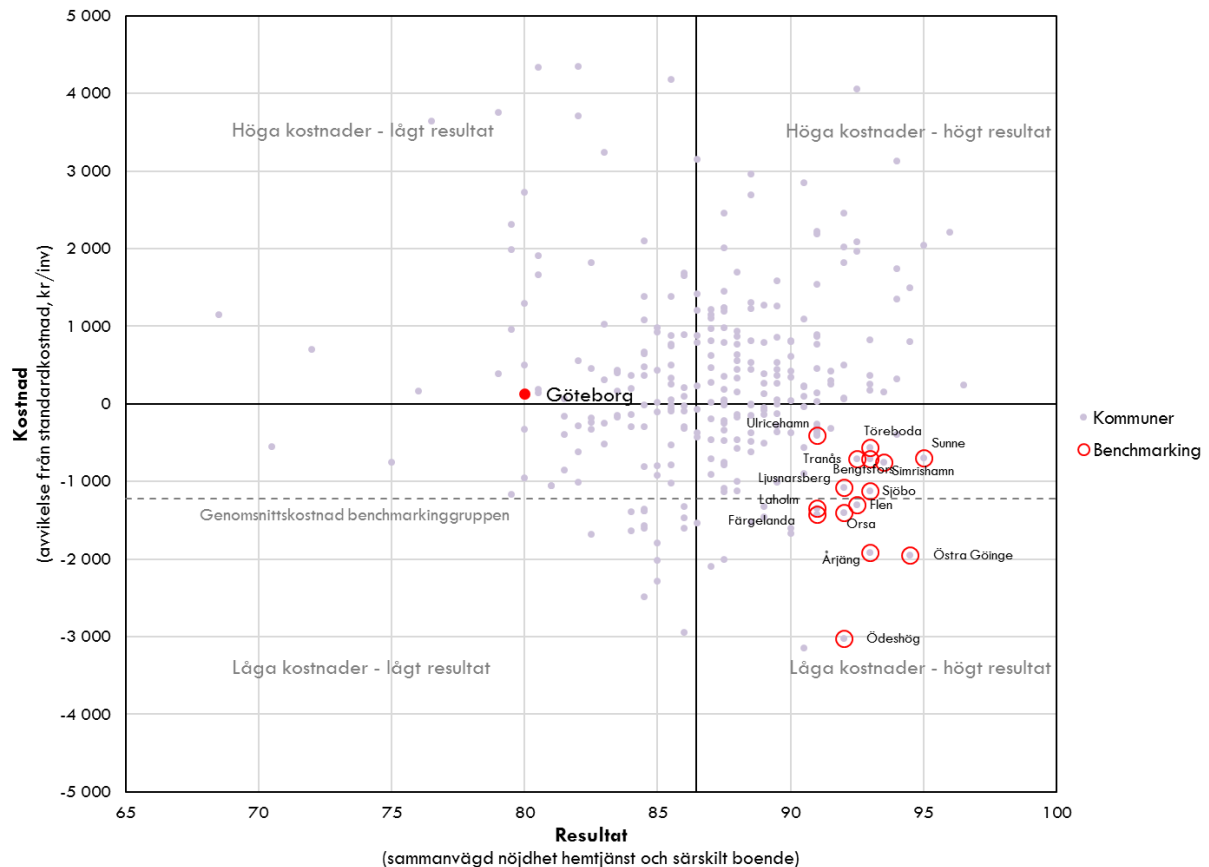

Äldreomsorg

Göteborgs kommuns äldreomsorg bedrivs till en kostnad som endast är något högre än vad strukturen motiverar men ger ett lägre resultat än genomsnittet, mätt som brukarnas totala nöjdhet.

En sänkning av kostnaderna till benchmarkinggruppens nivå skulle innebära en ekonomisk besparing på **759 miljoner kr**, motsvarande 16 procent.

Kostnads- och resultatjämförelse för äldreomsorgen

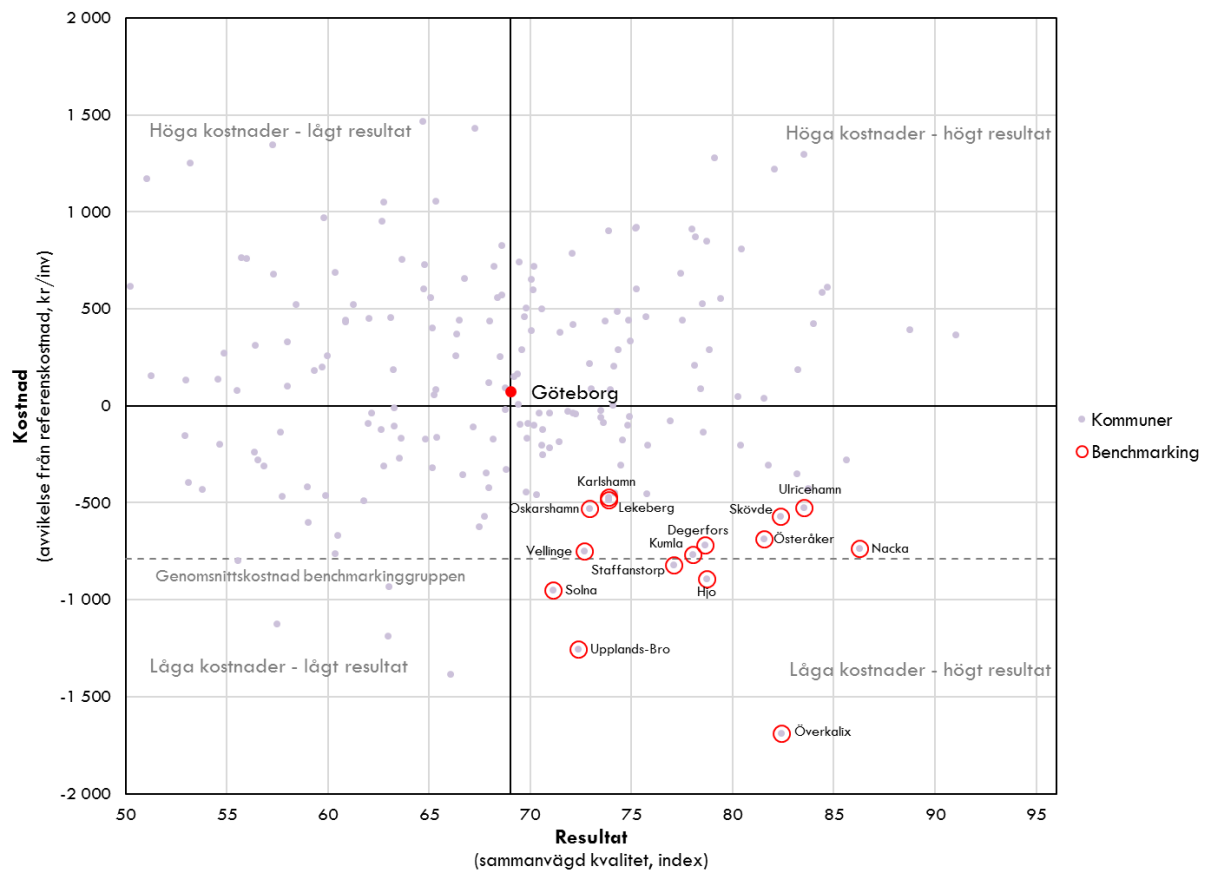

Individ- och familjeomsorg (IFO)

Kostnaden för individ- och familjeomsorgen i Göteborg ligger något över vad som förväntas utifrån kommunens struktur. Det saknas uppgifter om kvalitet för denna del av verksamheten och Göteborg har därför placerats på det genomsnittliga resultatet i diagrammet.

Skulle kostnaderna sänkas till benchmarkinggruppens medelnivå, skulle denna effektivisering innebära en besparing på **481 miljoner kr**, vilket motsvarar omkring 14 procent.

Kostnads- och resultatjämförelse för IFO

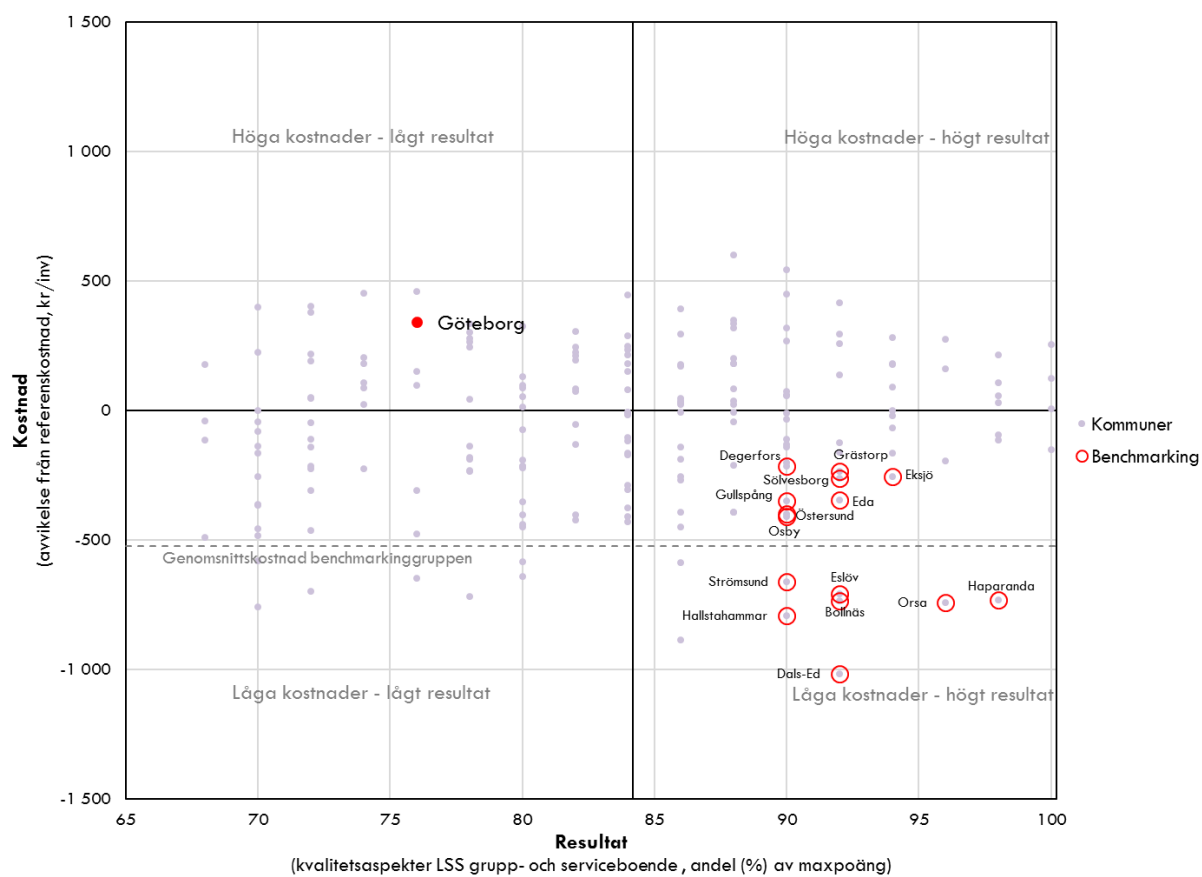

Stöd och service till funktionshindrade (LSS)

Verksamheten för stöd och service till funktionshindrade i Göteborg kostar mer än vad som förväntas givet kommunens struktur och ger också lägre resultat än genomsnittet, mätt utifrån samlade kvalitetsaspekter för LSS grupp- och serviceboenden.

En sänkning av kostnaderna till benchmarkinggruppens genomsnittliga nivå skulle innebära en besparing på **481 miljoner kr**, motsvarande 16 procent.

Kostnads- och resultatjämförelse för LSS

Sammanfattning

Om kostnaderna i Göteborg skulle sänkas till genomsnittsnivån för de kommuner som presterar bäst resultat till lägst kostnad, skulle detta innebära en besparing på **2,9 miljarder kr**. Detta motsvarar en effektivisering på 13 procent.

Denna besparing skulle motsvara en skattesänkning om **3,29 kr**, från nuvarande 32,60 till 29,31 kr. Verksamheterna i kommunen skulle även kunna utvecklas för motsvarande summa. Sammantaget motsvarar det till exempel grundskoleverksamhet för ytterligare 32 800 elever, förskola för 26 400 barn eller särskilt boende för 3 600 personer inom äldreomsorgen.

Beräkningen är att betrakta som ett räkneexempel på en *teoretisk effektiviseringspotential*. Det viktiga är inte den exakta nivån, som kan vara något större eller något mindre. Istället ska det ses som en indikation på potentialens storlek, så att kommunen har en utgångspunkt för sitt effektiviseringsarbete.

Effektiviseringspotential för Göteborgs kommun

Verksamhetsområde	Effektiviserings-potential, mkr	Procent
Förskola	225	6 %
Grundskola	981	18 %
Gymnasium	0	0 %
Äldreomsorg	759	16 %
IFO	481	14 %
LSS	481	16 %
Totalt	2 926	13 %

Framgångsfaktorer

Det finns inga heltäckande svar på varför vissa kommuner lyckas bättre än andra med sin verksamhet, men faktorer som brukar lyftas fram är bland annat:

- Tydliga politiska mål, med tydliga regelverk, ansvarsfördelning och budgetdisciplin
- Analys, jämförelser och systematisk uppföljning av ekonomi och verksamhet
- Engagerade och delaktiga medarbetare med god arbetsmiljö
- Flexibla arbetssätt och öppenhet mot ny teknik och nya metoder
- Ett sektorsövergripande perspektiv samt samverkan mellan enheter, kommuner och myndigheter
- Privata aktörer som skapar konkurrens

Metodbeskrivning

Beräkningarna har genomförts i två steg. Först fastställs en målbild i form av en benchmarkinggrupp av de kommuner som kan anses utgöra föredömen i termer av hög kvalitet och låga kostnader. Sammansättningen av grupperna varierar mellan de olika verksamhetsområdena. Urvalet görs genom att först fastställa en lägstanivå för att anses hålla god kvalitet i verksamheten, utifrån mått som t.ex. betygspoäng, brukarbedömningar eller sammanvägda kvalitetsindex. Bland de kommuner som uppnår denna höga kvalitet väljs sedan de femton kommunerna med lägst kostnader ut. Dessa kommuner utgör sedan benchmarkinggrupperna inom respektive verksamhetsområde.

Därefter analyseras vad det skulle innebära om Göteborgs kommun inom respektive verksamhetsområde skulle bedriva sin verksamhet till samma låga kostnad som genomsnittsnivån för benchmarkinggruppen.

För att ta hänsyn till kommunernas skiftande förutsättningar, används i de flesta fall kostnads- och resultatmått som är rensade för strukturella faktorer. Detta görs genom att analysen utgår från de faktiska utfallens avvikelse från referensvärden eller modellberäknade värden. Höga resultat eller låga kostnader anses med andra ord uppnås om man presterar bättre än vad som förväntas utifrån kommunens struktur.

Uppgifterna avser i de flesta fall år 2016. För något enstaka mått fanns endast resultat för år 2015 tillgängligt.

För en närmare beskrivning av metoden hänvisas till rapporten "[Produktivitetspotential för kommunal sektor](#)" (Svenskt Näringsliv, januari 2017).

Strukturella skillnader

De flesta måtten har rensats så att kommunernas olika förutsättningar inte ska spela in. Följande faktorer har tagits hänsyn till:

Kostnad förskola: andel 1-5-åringar i kommunen, genomsnittlig vistelsetid på förskola, barn och ungdomar med utländsk bakgrund, löner, bebyggelsestruktur och befolkningsutveckling.

Meritvärdet i årskurs 9: behov av ekonomiskt bistånd, nyinvandrade elever, föräldrars utbildningsnivå och kön

Kostnad grundskola: andelen barn i grundskolan, andelen barn 7–15 år födda utanför EU, merkostnader för skolskjutsar och småskolor

Betygspoäng gymnasiet: föräldrarnas utbildningsnivå, föräldrarnas inkomst, kön och behov av ekonomiskt bistånd

Kostnad gymnasiet: andelen ungdomar i åldrarna 16–18 år, programvalsfaktor och bebyggelsestruktur

Kostnad äldreomsorg: åldersstruktur, civilstånd, ohälsa, andel födda utanför Norden, restider i hemtjänsten samt merkostnader för institutionsboende i glesbygd

Kostnad IFO: andel arbetslösa utan ersättning, andel lågutbildade 20–40-åringar födda i Sverige, tätortsgrad, andel boende i flerfamiljshus byggda 1965-75 samt andel i befolkningen med ekonomiskt bistånd längre än 6 månader

Kostnad LSS: antalet verkställda beslut 1/10 föregående år och personalkostnadsindex

Övriga mått (kvalitet förskola, äldreomsorg, IFO och LSS) rensas inte på detta sätt, eftersom strukturella skillnader inte har lika stor inverkan på utfallet och motsvarande mått därmed inte finns framtagna.

svensknaringsliv.se/regioner/vastra-gotaland
Södra Hamngatan 53
Box 404
401 26 Göteborg

